

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

Kraków, dnia 28 marca 1934 r.

TREŚĆ:

Pozycja:	Str
26. Zbiorowe przesyłki pocztowe	58
27. Ulgi kolejowe dla zbiorowych wycieczek szkolnych i przejazdów na kolonie.	58
28. Wycieczki szkolne w tereny górskie	59
29. Muzeum Przemysłu i Techniki w Warszawie	61
30. „XI Tydzień L. O. P. P.“	62
31. Mieszkania względnie dodatki mieszkaniowe dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych	63
32. Chedery i inne podobne szkoły religijne żydowskie	66
33. Wybór kandydatów na studia w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie na rok szk. 1934/35.	67
34. Organizacja roku szkolnego 1934/35 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli	69
35. Konkursy	75
36. Komunikaty	77
37. Dział nieurzędowy:	
Sprawozdanie ze stanu opieki higieniczno-lekarskiej w szkołach Okręgu Szkolnego Krakowskiego w roku szk. 1932/33	80

26.

Nr. O. 4452/34.

Kraków, dnia 13 marca 1934 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, Inspektorów szkolnych i Kierownictw szkół powszechnych w Okręgu w sprawie zbiorowych przesyłek pocztowych.

Zdarzają się wypadki, że młodzież szkolna wysyła pod adresem uczniów innych szkół przesyłki (listy) zbiorowe.

Tego rodzaju wysyłanie korespondencji w tak zwanych przesyłkach zbiorowych jest sprzeczne z art. 5 ustawy o poczcie, telegrafii i telefonii z dnia 3 czerwca 1924 r., ogłoszonej w Dz. U. R. P. Nr. 63, poz. 481 z r. 1933, i po myśli art. 36 tejże ustawy podlega karze grzywny do trzech tysięcy złotych.

Nadmieniam, że wysyłanie takich przesyłek zostało zabronione w tujszym zarządzeniu, ogłoszonym w Dz. Urz. Kuratorjum w Nr. 7, poz. 118 z roku 1933.

Na powyższe należy zwrócić uwagę młodzieży szkolnej.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

27.

Nr. O. 5018/34.

Kraków, dnia 16 marca 1934 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych (z prawami szkół państwowych) szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie ulg kolejowych dla zbiorowych wycieczek szkolnych i przejazdów na kolonie.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 marca 1934 r. Nr. I. Praw. 2540/22/34 zawiadamiam, że stosownie do zarządzenia Ministerstwa Komunikacji z dnia 8 lutego 1934 r. Nr. Hou-116/2 uczniowie szkół średnich i powszechnych przy przejazdach pociągami osobowymi na zbiorowe wycieczki szkolne oraz dzieci w wieku do lat 18, wysyłane na kolonie, opłacają połowę opłat ulgowych, wskazanych w tabeli szóstej załącznika do Taryfy osobowej, bagażowej i ekspresowej.

Poza tem z wymienionej ulgi mogą korzystać również towarzyszący wspomnianym wycieczkom nauczyciele i inne osoby, jadące w charakterze nadzorczym, w ramach uprawnień, wynikających z § 32 TOBE. To samo dotyczy przejazdów dzieci na kolonje.

Przejazd zbiorowych wycieczek szkolnych i dzieci na kolonje w pociągach pośpiesznych dozwolony jest na podstawie każdorazowego zezwolenia Dyr. Okręg. Kolei Państw. za uiszczeniem pełnych opłat dodatkowych na pociągi pośpieszne, wskazanych w tabeli szóstej.

Za przejazdy omawianych wycieczek szkolnych i dzieci na kolonje kolejami wąskotorowymi pobierane będą opłaty według taryfy normalnej Kolei Żelaznych Wąskotorowych z zastosowaniem 75% zniżki.

Ulgi powyższe stosowane będą do dnia 31 grudnia 1934 r.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 28 lutego 1934 r. Nr. I. Praw. 1483/15/34 podało do wiadomości na podstawie pisma Ministerstwa Komunikacji z dnia 24 stycznia 1934 r. Nr. G. B. 2, że nabywanie przez władze i urzędy państwowe rocznych bezimiennych biletów kolejowych ze zniżką 50% nie jest przewidywane i w zasadzie Ministerstwo Komunikacji tego rodzaju biletów nie wydaje.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

28.

Nr. O. 6096/34.

Kraków, dnia 21 marca 1934 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie wycieczek szkolnych w tereny górskie.

W związku z rozporządzeniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 13 marca 1934 r. Nr. I. W. F. 1007/34 wydają w sprawie organizowania i prowadzenia wycieczek szkolnych w tereny górskie następujące zarządzenia:

W latach ostatnich zdarzały się dość często wypadki nieodpowiedniego i nieumiejętnego prowadzenia wycieczek szkolnych w Tatry Wysokie. Wbrew ogłaszaniem w Informatorze o szkolnych schroniskach wycieczkowych wskazówkom organizowano masowe wycieczki wysokogórskie młodzieży szkolnej bez dokładnej znajomości terenu i w nieodpowiednich porach roku, bez przygotowania górskiego ekwipunku oraz bez uprzedniego zapewnienia uczestnikom wycieczek miejsc w schroniskach.

I. Wycieczek zbiorowych dziatwy szkolnej do lat 12 nie należy wogóle prowadzić w tereny górskie.

Młodzież po 12 roku życia można prowadzić w góry, teren jednak wybrany musi być odpowiednio do sił młodzieży, zasadniczo więc winien to być średni teren górski.

W wycieczkach górskich, zwłaszcza wysokogórskich, może brać udział młodzież po 16 roku życia, odznaczająca się dobrym stanem zdrowia i mająca za sobą odpowiednią zaprawę turystyczną.

Wskazania te i zastrzeżenia nie dotyczą młodzieży, zamieszkałej na terenie Karpat.

Terenem turystyki górskiej młodzieży szkolnej powinny być głównie Beskidy i to zarówno zachodnie, jak i wschodnie.

II. W Tatry nie należy wogóle prowadzić zbiorowych wycieczek dziatwy i młodzieży szkół powszechnych.

Wycieczki młodzieży szkół średnich, zwłaszcza liczniejsze, mogą być kierowane w Tatry, program ich jednak winien obejmować łatwe wycieczki piesze, jak np. z Roztoki do Pięciu Stawów, przejście z 5 Stawów przez Świstówkę do Morskiego Oka, z Hali Gąsienicowej, aż do Zmarzłego Stawu, Dolina Strążyska, Kościeliska, Chochołowska i t. p., nigdy jednak wycieczki szczytowe, wysokogórskie, szczególnie w nieodpowiednim ubraniu i obuwiu, przyczem za wycieczkę wysokogórską uważać należy także przejście przez wysokie przełęcze, jak np. Zawrat.

Na wskazanych wyżej wycieczkach należy przestrzegać, by jeden przewodnik opiekował się grupą maksymalną, złożoną z 15—20 uczniów (enic).

Wycieczki szczytowe, wysokogórskie dopuszczalne są tylko dla młodzieży po 16 roku życia, w niewielkich grupach, w odpowiednim ubraniu turystycznym, pod opieką wytrawnych nauczycieli. Wycieczki te prowadzone być muszą przez wykwalifikowanych przewodników lub nauczycieli, prawdziwych taterników, a biorąca w nich udział młodzież musi mieć zezwolenie rodziców.

Na wycieczkach szczytowych wysokogórskich ilość osób w jednej grupie nie powinna przekraczać 6 na jednego przewodnika, w wypadkach zaś, gdy przechodzi się drogi trudniejsze, jak np. Orlą Perć, powinno się prowadzić na wycieczki tylko młodzież, która ma już za sobą wycieczki łatwiejsze, przyczem jeden przewodnik powinien przypadać na trzy osoby. Za wykwalifikowanego przewodnika w Tatrach uchodzić może jedynie człowiek, który Tatry zna z uprawiania w nich taternictwa. Samo doświadczenie sportowe i gimnastyczne nie jest wystarczające do znawstwa gór.

Wycieczki zbiorowe młodzieży szkolnej w Tatry winny być organizowane w okresie feryj letnich, najlepiej w lipcu, nigdy zaś w końcu maja

lub w początkach czerwca, kiedy w Tatrach leży jeszcze znaczna ilość śniegu i panują w nich niepomysłne warunki klimatyczne (zimno, chłody i deszcze).

III. Kierownicy wycieczek szkolnych, pragnący korzystać z noclegów w schroniskach górskich, winni na co najmniej 3—4 tygodnie przed wyruszeniem wycieczki przeprowadzić korespondencję z zarządami danych schronisk lub właściwymi Oddziałami Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i upewnić się, że miejsca dla uczestników (czek) wycieczki będą zarezerwowane. W zgłoszeniach wycieczek, wysyłanych do zarządów schronisk lub Oddziałów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, należy podawać zawsze ostateczny termin oczekiwanej odpowiedzi. Wycieczki, które nie otrzymały uprzednio zawiadomienia zarządów schronisk o zarezerwowaniu dla nich miejsc, narażone być mogą w razie przepelnienia schroniska na przepędzenie nocy pod gołym niebem, w warunkach nieodpowiednich dla zdrowia i odpoczynku.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

29.

Nr. O. 5021/34.

Kraków, dnia 20 marca 1934 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie

Muzeum Przemysłu i Techniki w Warszawie.

Dnia 16 grudnia 1933 r. poświęcono i oddano do użytku publicznego Muzeum Przemysłu i Techniki, mieszczące się w Warszawie w gmachach Fundacji Kierbedziów przy ul. Tamka Nr. 1, oraz Muzeum Przemysłu i Rolnictwa przy ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 66.

Muzeum w obecnym czasie zawiera następujące działy: górnictwa i hutnictwa, przetwórstwa metali, energetyki, budownictwa, podstaw fizyki, elektrotechniki, włókiennictwa, wytwórczości chemicznej, przetwórstwa produktów rolnych łącznie z cukrownictwem i bezpieczeństwa pracy.

Biorąc pod uwagę dydaktyczny charakter ujęcia przez Muzeum całości kształtu wytwórczości polskiej przy jednoczesnym ogólnym zobrazowaniu światowych zdobyczy na polu techniki z uwzględnieniem jej rozwoju historycznego, na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 marca 1934 r. Nr. III. T. S. 594/34, podaję powyższe do wiadomości z uwagi na to, że zbiory Muzeum mogą

obudzić zainteresowanie wśród młodzieży szkolnej, kształcącej się zarówno w szkołach zawodowych jak i ogólnokształcących.

Muzeum otwarte jest we wszystkie dni tygodnia od godz. 10 do 14-ej za wyjątkiem jedynie poniedziałków i wtorków. W piątki Muzeum otwarte jest również od godz. 17—20-ej.

Do udzielania zwiedzającym wszelkich potrzebnych wyjaśnień do każdego działu Muzeum przydzielony jest fachowy asystent.

Po uprzednim porozumieniu się z Dyrekcją Muzeum może być ono dostępne do zwiedzania również w innych dniach i godzinach, zaczynając od godziny 8, przyczem w tych godzinach oprowadzaniem wycieczek musieliby być zajęci sami Kierownicy wycieczek.

Wstęp 50 groszy dla dorosłych i 20 groszy dla uczącej się młodzieży. Na wniosek Kierowników wycieczek szkolnych 10% zwiedzających może korzystać z biletów bezpłatnych. Młodzież wyższych klas szkół powszechnych w drodze wyjątku może korzystać podczas wycieczek ze zniżki 50%. Bilety wykupione na Krakowskim Przedmieściu Nr. 66 służą również do zwiedzenia Muzeum na Tamce Nr. 1 i odwrotnie.

Bliższych informacji udziela Dyrekcja Muzeum pod adresem Tamka Nr. 1 (tel. 298-84).

Informator o Muzeum w cenie zł 1.50 do nabycia na miejscu lub do wysłania na żądanie pocztą.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

30.

Nr. O. 5903/34.

Kraków, dnia 20 marca 1934 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie „XI Tygodnia L. O. P. P.”

Wzorem lat ubiegłych Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej organizuje w roku bieżącym „XI Tydzień LOPP.” w dniach od 10-go do 17-go maja włącznie.

Na podstawie rozporządzenia Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 13 marca 1934 r. Nr. I. Pol. 724/34, oraz na skutek pisma Zarządu Głównego L. O. P. P. w Warszawie z dnia 3 marca 1934 r. Nr. 3802/TK/EW. zwracam się z wezwaniem do Nauczycielstwa, by wzięło czynny udział w akcji „Tygodnia”, zwłaszcza przez wygłaszanie odczytów propagandowych o znaczeniu L. O. P. P. dla obrony Państwa.

Jednocześnie w szkołach winny odbyć się pogadanki o ważności lotnictwa i obrony przeciwlotniczo-gazowej dla bezpieczeństwa Państwa.

Pp. Inspektorowie szkolni, Dyrekcje i Kierownictwa dolożą starań, by w związku z powyższem zakładano wśród młodzieży szkolnej, względnie powiększano już istniejące Szkolne Koła L. O. P. P. Przy tej sposobności przypominam zarządzenie w powyższej sprawie, ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum w Nr. 1, poz. 7 z roku 1934.

Jeżeli w poszczególnych miejscowościach będą urządzane pokazy lotniczo-gazowe, należy umożliwić młodzieży zobaczenie ich, jednakowoż bez przerywania nauki.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

31.

Nr. B. P. 12214/34.

Kraków, dnia 12 marca 1934 r.

Do

P. P. Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie mieszkań względnie dodatków mieszkaniowych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

Zawiadamiam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 3. III. 1934 r. Nr. B. P. 5092/34, że wskutek zapytań PP. Wojewodów, czy wobec wątpliwości, powstałych w związku z wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663), należy od 1. II. b. r. dostarczać nauczycielom publicznych szkół powszechnych mieszkań, a wzamian niedostarczonego mieszkania wypłacać dodatki mieszkaniowe, — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oznajmiło, iż w sprawie powyższej Pan Prezes Rady Ministrów w piśmie, skierowanem do Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 53/6/1 z 29. I. 1934 r., wyjaśnił, co następuje:

„Obowiązek gmin i obszarów dworskich dostarczania mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych względnie wypłacania im dodatków mieszkaniowych w razie niedostarczenia mieszkań wynika z postanowień art. 11 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakłada-

niu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662).

Art. 27 przytoczonego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych uchyla ustawę uposażeniową z dnia 9 października 1923 roku, która nie była podstawą do wypłacania nauczycielom publicznych szkół powszechnych dodatków mieszkaniowych, i znosi wszystkie inne przepisy w sprawach, unormowanych rozporządzeniem z dnia 28 października 1933 r.

Ponieważ przytoczone rozporządzenie o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych nie reguluje zupełnie dostarczania mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych, przeto przepisy art. 11 wspomnianej ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych nie zostały uchylone i obowiązują nadal.

Wobec tego wypłacanie dodatku mieszkaniowego dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych winno odbywać się nadal w wysokości i na zasadach, określonych dla funkcjonarjuszów państwowych w dniu wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych, t. j. w dniu 1 kwietnia 1931 r.

Zasady wypłacania i wysokość dodatków mieszkaniowych, wypłaconych w dniu 1 kwietnia 1931 r. funkcjonarjuszom państwowym, normował okólnik Ministra Skarbu L. D. III. 3954/1 z dnia 22 grudnia 1928 r. w sprawie dodatku na mieszkanie i miesięcznych zasiłków.

Na zasadach wyrażonych we wspomnianym okólniku odbywało się dotąd wypłacanie dodatków mieszkaniowych nauczycielom publicznych szkół powszechnych i na tych samych zasadach winno odbywać się nadal.

Przykład I.

Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej przy zaszeregowaniu przeszedł z dawnej grupy VIII do nowej grupy IX. Dodatek mieszkaniowy winien otrzymywać nadal w wysokości, przewidzianej dla dawnej grupy uposażenia, a dodatek wyższy według dawnej VII grupy otrzyma dopiero po spełnieniu warunków, wymaganych przez ustawę uposażeniową z dnia 9 października 1923 r. do przejścia do dawnej grupy VII.

Przykład II.

Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, wdowiec z jednym dzieckiem, mający 16 lat służby nauczycielskiej w dniu 1 lutego 1934 r., pobiera dodatek mieszkaniowy dla rodzinnych według dawnej grupy VIII, w dniu 15 marca 1935 r. dziecko kończy 18 lat życia; od 1 kwietnia 1935 r. wymieniony nauczyciel winien otrzymywać dodatek dla samotnych według dawnej grupy VIII.

Przesyłając powyższe do wiadomości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o wyjaśnienie, by nadzorowane przez Pana Wojewodę zarządy gminne i miejskie preliminowały w swych budżetach na rok 1934/35 odpowiednie sumy na dostarczenie mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych ewentualnie na wypłatę dodatku mieszkaniowego.

Przy preliminowaniu tych sum należy stosować się do następujących wytycznych:

a) art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662) stanowi, że nauczyciel może nie przyjąć mieszkania, znajdującego się w budynku, nieprzeznaczonym na cele szkolne, wskutek tego nieprzyjęcia powstaje dla gminy obowiązek wypłacania dodatku mieszkaniowego. Z uwagi na to, iż rozporządzenie powyższe nie określa jakiego rodzaju ma to być budynek, a więc czy stanowiący własność gminy, czy też przez gminę na cele szkolne wynajęty, przeto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, iż nauczyciel nie może nie przyjąć mieszkania w budynku na cele szkolne przeznaczonym, o ile budynek ten zostanie uznany przez władze szkolne za szkolny, bez względu na to, w jaki sposób gmina doszła do dysponowania tym budynkiem. O ileby przeto nauczyciel ofiarowanego mu w takim budynku mieszkania nie przyjął, gmina nie jest obowiązana płacić mu dodatku mieszkaniowego;

b) w razie otrzymania przez nauczyciela mieszkania w budynku przeznaczonym na cele szkolne, żona jego nauczycielka, żyjąca z nim we wspólności małżeńskiej, dodatku nie otrzymuje, gdyż korzysta z bezpłatnego mieszkania, dostarczonego przez gminę mężowi, z którym zgodnie z postanowieniami prawa cywilnego obowiązana jest razem mieszkać. W tym wypadku mieszkanie pod względem wielkości winno odpowiadać warunkom rodzinnym nauczyciela i umożliwić prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego. O odpowiedniości mieszkania rozstrzyga w razie sporu władza szkolna I Instancji w porozumieniu z właściwym wydz. powiatowym. Przy uwzględnieniu wyżej podanych zastrzeżeń uważa się, że gmina dostarczyła małżonkom mieszkania wspólnego w budynku szkolnym. To samo ma miejsce i w tych wypadkach, jeżeli każde z małżonków pracuje w innej szkole, jednak w tej samej miejscowości. Gmina zostaje zwolnioną od obowiązku wypłacania dodatku żonie-nauczycielce, skoro dostarczyła mieszkania jej mężowi-nauczycielowi w budynku szkolnym, gdyż rozporządzenie mówi o „budynku przeznaczonym na cele szkolne“ w ogólności, nie zastrzega zaś, że nauczyciel musi otrzymać mieszkanie w budynku szkoły, w której udziela nauki;

c) dodatek mieszkaniowy nie należy się nauczycielce, która zamieszkuje przy mężu również w przypadku, gdy mąż jest urzędnikiem państwowym lub pracownikiem samorządowym (biura, wydziału powiatowego).

wego, zarządu gminnego, miejskiego) i otrzymuje od Państwa lub związku samorządowego mieszkanie bezpłatne, względnie dodatek mieszkaniowy;

d) nauczyciele i nauczycielki mieszkający w domach własnych nie tracą prawa do dodatku mieszkaniowego, jednak odmowa przyjęcia mieszkania, odpowiadającego warunkom określonym w p. a), zwalnia gminę od obowiązku wypłacania tego dodatku;

e) dodatek mieszkaniowy nie należy się nauczycielowi, który, zajmując etat nauczyciela w pewnej gminie, nie pełni w niej faktycznie obowiązków nauczycielskich np. z powodu przydzielenia go przez władze do pracy administracyjnej, do pracy w szkołach zagranicą. Nauczyciel taki jednak, o ile utrzymuje rodzinę, zatrzymuje na przeciąg roku od opuszczenia gminy prawo do bezpłatnego korzystania dla swej rodziny z mieszkania dostarczonego mu poprzednio przez gminę. Nauczyciel, przydzielony do pracy w szkole na terenie innej gminy, otrzymuje bezpłatne mieszkanie, względnie dodatek mieszkaniowy od tej gminy, na terenie której faktycznie pracuje;

f) nauczyciele urlopowani celem dalszego zawodowego kształcenia się oraz nauczyciele, którzy otrzymali urlop dla poratowania zdrowia, nie tracą prawa do dodatku mieszkaniowego“.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

32.

Nr. I. 8880/34.

Kraków, dnia 14 lutego 1934 r.

Do

Panów Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie chederów i innych podobnych szkół religijnych żydowskich.

Podaję poniżej do wiadomości rozporządzenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4. XII. 1933 r. Nr. I. Pol. 4156/33 (Okólnik Nr. 166) w sprawie chederów i innych podobnych szkół religijnych żydowskich.

„Z powodu podnoszonych przez niektóre urzędy wątpliwości, czy prywatne szkoły religijne dla dzieci żydowskich, jak chedery, talmud-tory, bajs-sefery i t. p. podlegają władzom państwowym administracji ogólnej, czy też państwowym władzom szkolnym, Ministerstwo wyjaśnia, co następuje:

Na mocy ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) spra-

wa prywatnego szkolnictwa bez względu na jego charakter została uregulowana w sposób jednolity na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem Województwa Śląskiego.

Zgodnie z postanowieniami art. 1 powyższej ustawy oraz § 1 rozporządzenia z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) wszystkie prywatne szkoły i zakłady naukowe i wychowawcze oraz systematyczne kursy, przeznaczone dla dzieci i młodzieży, a więc także chedery i inne podobne szkoły religijne dla dzieci żydowskich, podlegają nadzorowi państwowych władz szkolnych.

Wobec postanowień art. 14 wymienionej ustawy straciły moc obowiązującą wszystkie przepisy, wydane w sprawach uregulowanych tą ustawą.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki w. r.*

33.

Nr. I. 3788/34.

Kraków, dnia 23 lutego 1934 r.

Do

Panów Inspektorów szkolnych w Okręgu w sprawie wyboru kandydatów na studia w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie na rok szkolny 1934/35.

Niniejszem ogłasza się konkurs na studia w Instytucie Pedagogiki Specjalnej, przygotowującym nauczycieli do pracy w szkołach specjalnych dla dzieci anormalnych: głuchoniemych, niewidomych, umysłowo upośledzonych i moralnie zaniedbanych.

O przyjęcie do Instytutu mogą się ubiegać ustalenieni nauczyciele publicznych szkół powszechnych, posiadający:

- 1) pełne kwalifikacje nauczycielskie,
- 2) najwyżej 35 lat życia,
- 3) dobrą opinię o pracy.

Kandydaci po ukończeniu kursu będą obowiązani do pracy nauczycielskiej w szkołach specjalnych, wskazanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przynajmniej w ciągu 3 lat.

Nauczyciele, korzystający z płatnego urlopu dla studjów, którzy po ukończeniu studjów nie wywiążą się z własnej winy z przyjętego obowiązku 3-letniej pracy w szkołach specjalnych, będą obowiązani do zwrotu rocznego uposażenia.

Pierwszeństwo w przyjęciu na studia w Instytucie mają nauczyciele,

posiadający znajomość jednego z obcych języków, oraz ci, którzy odbyli praktykę nauczycielską w szkołach specjalnych.

Podania do Ministerstwa W. R. i O. P. o przyjęcie do Instytutu należy wnieść w drodze służbowej najpóźniej do dnia 1 kwietnia 1934 r., dołączając do nich:

- 1) własnoręczny opis życia i pracy dotychczasowej,
- 2) metrykę urodzenia,
- 3) dokumenty, stwierdzające czas i rodzaj pracy oraz opinię o pracy,
- 4) świadectwa z odbytych studjów w oryginałach,
- 5) dwie nienaklejone fotografie z własnoręcznym, czytelnym podpisem.

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy wyciąg z wykazu stanu służby i kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinię o kandydacie. W podaniu winien kandydat wyraźnie określić, w jakim kierunku zamierza specjalizować się w związku z 4-ma działami, podanymi w 1-szym ustępie niniejszego konkursu.

O ostatecznem przyjęciu do Instytutu decydować będzie kollokwjum, które odbędzie się dnia 20 czerwca 1934 r. (godz. 8 rano) w Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (Al. Ujazdowskie 20), a polegające na pracy pisemnej i zreferowaniu przez kandydata jednej ze wskazanych poniżej książek (stosownie do wyboru przez kandydata):

- 1) Binet A. Pojęcia nowoczesne o dzieciach. Przekład M. Szymanowskiej, Warszawa, „Nasza Księgarnia“ 1928 r.
- 2) Rowid H. Szkoła twórcza, Gebethner i Wolff, 1926.
- 3) Devey J. Szkoła a dziecko. Warszawa, Książnica-Atlas (bez daty).
- 4) Kárpowicz St. Wybór pism. Warszawa, Nasza Księgarnia, 1929.

Jednocześnie przy kollokwjum tem kandydaci będą obowiązani wykazać się znajomością anatomji człowieka w zakresie podręcznika J. Sosnowskiego.

Kandydaci, dopuszczeni do egzaminu wstępnego, poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan ich zdrowia pozwoli im na studia.

Kandydaci, których egzamin wypadnie pomyślnie, będą przyjęci do Instytutu, o czem nastąpi osobne zawiadomienie w ciągu miesiąca lipca.

Wobec ograniczenia liczby urlopów płatnych na studia kandydaci zechcą zaznaczyć w podaniach, czy reflektują na otrzymanie na studia urlopu za zwrotem kosztów zastępstwa (bez rozłożenia na raty), względnie bezpłatnego.

Podania kandydatów Inspektoraty szkolne prześlą do Kuratorjum do dnia 12 kwietnia 1934 r.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

34.

Nr. II. 5678/34.

Kraków, dnia 21 marca 1934 r.

Do

**Dyrekcję państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących
i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu w sprawie
organizacji roku szkolnego 1934/35.**

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządziło okólnikiem z dnia 7 marca 1934 r. Nr. II. S. 1882/34 w sprawie organizacji roku szkolnego 1934/5 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli, co następuje:

W związku z organizacją roku szkolnego 1934/35 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przypomina rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 kwietnia 1933 r. o częściowym wykonaniu ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 30 maja 1933 r. Nr. 5, poz. 97), a nadto zarządza, co następuje:

I. Szkoły państwowe.

1) W wypadkach, gdy klasy I-sze gimnazjów według nowego ustroju z początkiem roku szkolnego 1934/35 nie będą mogły pomieścić młodzieży, napływającej w znaczniejszej ilości po ukończeniu sześciu oddziałów szkoły powszechnej, mogą być otwierane oddziały równoległe tych klas. Gdy zajdzie potrzeba otwarcia w szkole więcej, niż jednego oddziału równoległego klasy I-szej, należy przedstawić Ministerstwu umotywowany wniosek w każdym poszczególnym wypadku i uzyskać na to zgodę.

2) Kandydaci do klasy I-ej przyjmowani są w poczet uczniów gimnazjum na podstawie egzaminu wstępnego (z wyjątkiem uczniów, przybywających po ukończeniu tegorocznej klasy II-ej według dawnego ustroju w gimnazjach prywatnych z pełnemi prawami, którzy egzaminu wstępnego nie zdają).

Dopuszczeni do egzaminu winni być bez względu na liczbę zgłoszeń wszyscy kandydaci, którzy do dnia 20 sierpnia 1934 r. będą mieli ukończone co najmniej lat 12, a nie przekroczą lat 16.

W stosunku do młodzieży, która zgłasza się do gimnazjum ze świadectwem ukończenia 6 oddziałów szkoły powszechnej względnie ukończe-

nia 2-ch klas prywatnej szkoły średniej ogólnokształcącej według dawnego ustroju, można w bieżącym r. szk. nie przestrzegać postanowienia, dotyczącego dolnej granicy wieku.

Wśród kandydatów do egzaminu rozróżnia się dwie grupy:

- a) kandydatów, którzy wykażą się świadectwem ukończenia sześciu oddziałów szkoły powszechnej, względnie świadectwem ukończenia klasy II prywatnego gimnazjum o niepełnych prawach szkół państwowych,
- b) kandydatów, którzy świadectwa takiego nie przedłożą.

Egzamin dla kandydatów, wymienionych w grupie a) ma na celu sprawdzenie ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania naukowego kandydata.

Za podstawę orientacji będzie służyło świadectwo szkoły powszechnej, o zakresie wymagań egzaminacyjnych stanowi program 6-ciu oddziałów siedmioklasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie I i II klasy gimnazjum (progimnazjum) według dawnego ustroju — zależnie od deklaracji kandydatów.

Egzamin odbywa się z przedmiotów następujących: język polski, geografia, arytmetyka z geometrią.

Przy egzaminie z języka polskiego należy sprawdzać również przygotowanie kandydata z historii, przy geografii z przyrody.

Kandydaci, wymienieni w grupie b), zdają egzamin pełny ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu oddziałów siedmio-klasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie w zakresie klasy I i II gimnazjum (progimnazjum) według dawnego ustroju (zależnie od deklaracji kandydatów) — z wyjątkiem rysunku, robót ręcznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych. Egzamin ten polega na dokładnem zbadaniu, czy kandydat wykazuje odpowiedni rozwój ogólny, czy posiada taki zasób wiedzy i niezbędne sprawności, aby mógł skutecznie pobierać naukę w gimnazjum.

W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci tylko kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem pomyślnym. W wyjątkowych przypadkach wynik słabszy z jednego przedmiotu nie będzie stanowił przeszkody do przyjęcia, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienia i dobre wyniki w innych przedmiotach.

Jeżeli egzamin wstępny zdało więcej kandydatów, niż jest miejsc wolnych w klasie, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać lepiej przygotowanym i bardziej zdolnym.

Kandydat, który zdał egzamin do klasy I i nie został przyjęty do danego gimnazjum z powodu braku miejsc, może być przyjęty w tym samym roku

bez ponownego składania egzaminu do klasy I innego gimnazjum najdalej w ciągu pierwszego okresu szkolnego na podstawie zaświadczenia o złożeniu z pomyślnym wynikiem egzaminu wstępnego. W zaświadczeniu wymienić należy stopnie z poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych i w zakończeniu umieścić uwagę: „Zaświadczenie niniejsze nie jest równoznaczne ze świadectwem ukończenia 6 oddziałów publicznej szkoły powszechnej względnie II-ej klasy gimnazjum ośmioletniego“. Zaświadczenia takie obowiązane są dyrekcje wydawać na żądanie kandydata.

Przyjęcia i egzaminy wstępne do kl. II-ej przeprowadza się jedynie w wypadkach, gdy liczba uczniów w klasie tej nie osiąga 45.

Do klasy II-ej mogą być przyjmowani kandydaci, którzy do dnia 20-go sierpnia 1934 r. ukończą co najmniej lat 13, a nie przekroczą lat 16, przy czem w stosunku do uczniów, przybywających z prywatnych szkół średnich ogólnokształcących dolna granica wieku w roku bieżącym może nie być brana pod uwagę.

Kandydaci do kl. II-ej zdają egzamin ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, nauczanych w b. r. szk. w kl. I-ej.

Kandydat do kl. II-ej może być przyjęty, o ile zda egzamin ze wszystkich przedmiotów z wynikiem pomyślnym i wykaże odpowiedni stopień ogólnego rozwoju.

3) Plan godzin w klasie I-ej wszystkich gimnazjów (również gimnazjów, przekształcanych na nowy ustrój z zakładów dawnego typu klasycznego) będzie w roku szkolnym 1934/35 następujący:

Przedmioty i zajęcia		Ilość godz. tyg. w półroczu	
		I	II
Obowiązkowe	Religia	2	2
	Język polski	6	3
	Język łaciński	—	5
	Język obcy nowożytny	6	4
	Historja	3	3
	Geografja	3	3
	Przyroda (zoologja)	3	3
	Matematyka	3	3
	Zajęcia praktyczne	2	2
	Ćwiczenia cielesne	2	2
Ogółem		30	30
Nadobowiązkowe	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu. 1—4 godzin tygodniowo.	
	Muzyka		

Plan godzin w klasie II-ej wszystkich gimnazjów (również gimnazjów, przekształcanych na nowy ustrój z zakładów dawnego typu klasycznego) będzie w roku szkolnym 1934/35 następujący:

Przedmioty i zajęcia		Ilość godzin tygodniowo
Obowiązkowe	Religia	2
	Język polski	4
	Język łaciński	4
	Język obcy nowożytny	4
	Historja	3
	Geografia	2
	Przyroda (Botanika)	3
	Matematyka	4
	Zajęcia praktyczne	2
	Cwiczenia cielesne	2
Ogółem		30
Nadobowiązkowe	Rysunek	2 godziny tygodniowo na każdym stopniu nauczania tego przedmiotu.
	Muzyka	1—4 godzin tygodniowo.

Ponadto w klasach I i II-ej wszystkich gimnazjów należy wprowadzić:

- 10 minut gimnastyki codziennej (obowiązkowe także dla wszystkich innych klas),
- 2 godziny tygodniowo zabaw, gier i sportów oraz gier i ćwiczeń polowych (na zespół, nieprzekraczający 90 uczniów),
- 1 godzinę na miesiąc audycji muzycznych.

Wszystkie pomienione zajęcia są dla uczniów obowiązkowe.

Łączna ilość tygodniowych godzin przedmiotów nadobowiązkowych może wynosić dla każdego ucznia najwyżej 4.

4) Zwalniające się wskutek likwidacji kursów III-cich w seminarjach nauczycielskich lokale szkolne, o ile nie będą niezbędne dla szkolnictwa średniego, należy tam, gdzie zajdzie tego potrzeba, przeznaczyć w roku szkolnym 1934/35 na cele szkolnictwa powszechnego, przyczem — umieszczając w seminarjum te lub inne klasy szkoły powszechnej — należy kierować się potrzebami praktyki pedagogicznej tego seminarjum, a więc pomienione klasy szkoły powszechnej traktować poniekąd jako uzupełnienie szkoły ćwiczeń. Oddziałom szkoły powszechnej należy w tych wypadkach umożliwiać korzystanie również z pomocy naukowych i pracowni seminarjum. Pomoce szkolne, które po zlikwidowaniu kursów III-cich względnie po całkowitej likwidacji czy komasacji seminarjów nauczycielskich okażą się zbędne, należy wypożyczać gimnazjom, których dyrekcje ponoszą odpowiedzialność za całość i zwrot wypożyczonego inwentarza.

5) W roku szkolnym 1934/35 mogą być otwierane za zezwoleniem Ministerstwa nowe klasy szkół ćwiczeń przy państwowych seminarjach nauczycielskich — przede wszystkim w tych szkołach, w których w ubiegłym roku pozwolono otworzyć klasy V-te względnie VI-te oraz z tem zastrzeżeniem, że liczba uczniów w klasie musi dojść co najmniej do 40. W zasadzie w szkole ćwiczeń wogóle powinno być nie mniej, jak 40 uczniów w klasie. Jeżeli obecnie liczba uczniów w poszczególnych klasach nie osiąga tej wysokości, należy starać się doprowadzić do tej liczby, gdy się jednak okaże to niemożliwe, klas już istniejących związać z tego powodu nie należy.

6) Wolne miejsca w państwowych internatach seminarjalnych należy wszędzie tam, gdzie na to warunki pozwolą, udostępnić przede wszystkim młodzieży, pochodzącej ze wsi, a uczęszczającej do gimnazjów państwowych. O przyjęciu do internatu decydować będzie dyrektor seminarjum, do którego należy wniesić podanie, zaopatrzone opinią dyrekcji gimnazjum. Opiekę wychowawczą i nadzór będzie spełniał dyrektor seminarjum w porozumieniu i przy pomocy dyrektorów gimnazjów, których uczniowie przyjęci zostali do internatu.

7) Uczniowie obecnej klasy IV-ej w gimnazjum matematyczno-przyrodniczym, którzy nie otrzymają promocji do klasy V-ej i zapragną pobierać naukę w klasie II-ej nowego gimnazjum winni w ciągu roku szkolnego wyrównać zaległości w zakresie języka łacińskiego, na co zgóry należy zwrócić im uwagę; w razie większej ilości takich uczniów Kuratorjum winno utworzyć dla nich specjalne komplety do uzupełniającej nauki j. łacińskiego, a przy klasyfikowaniu, zwłaszcza końcowem, należy brać pod uwagę specjalne trudności, jakie uczniowie ci mieli do zwalczenia przy pobieraniu nauki według nowego programu.

8) W odniesieniu do statutu gimnazjum państwowego, ustalonego rozporządzeniem z dnia 31 października 1933 r. Nr. I. Pr. 3776/33 o organizacji gimnazjów państwowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 184), Ministerstwo komunikuje następujące uwagi:

- a) w związku z § 7 Ministerstwo zaznacza, że wprowadzenie koedukacji uzależnione jest w dalszym ciągu od zgody Ministerstwa w każdym poszczególnym wypadku,
- b) § 11 obowiązuje bezwzględnie w stosunku do klas I-ych, które powstaną w r. szk. 1934/35. W stosunku do innych klas należy § 11 stosować w miarę możliwości, o ile przez to nie zwiększa się ogólna liczba oddziałów. Nie należy jednak do tych klas (a więc i do klas starego gimnazjum) przyjmować uczniów nowych, gdy liczba uczniów w danej klasie wynosi 45 lub więcej,
- c) § 12 ustęp ostatni statutu należy rozumieć w tym sensie, że przy orga-

nizacji roku szk. 1934/35 powinno się stopniowo zmierzać do zmniejszenia ilości oddziałów do liczby statutowej.

Jeżeli jednak okaże się to niemożliwe, w roku szkolnym 1934/35 liczba oddziałów pod jednym kierownictwem może przejściowo wynosić wyjątkowo więcej niż 16 oddziałów, w każdym razie jednak musi być mniejsza, niż w roku bieżącym (przynajmniej o jeden oddział).

d) w związku z postanowieniami § 64 udziela się dyspensy od dolnej granicy wieku w myśl wskazówek, zawartych w punkcie 2 niniejszego okólnika.

9) Programy i organizacja pedagogów oraz seminarjów dla wychowawczyń przedszkoli w r. szk. 1934/35 zmianie nie ulegną.

II. Szkoły prywatne.

1) Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, które pragną uzyskać względnie utrzymać posiadane prawa szkół państwowych, nie mogą prowadzić od roku szkolnego 1934/35 klas II-gich gimnazjów według dawnego ustroju. Od początku zaś roku szkolnego 1934/35 klasa III prywatnych gimnazjów winna być przekształcona na klasę I-szą czteroletniego gimnazjum według nowego ustroju.

Młodzież tegorocznej klasy II-ej gimnazjów prywatnych znajdzie się w klasie I-ej według nowego ustroju na zasadzie promocji, uzyskanej do klasy III-ej według dawnego ustroju.

2) Właściciele gimnazjów prywatnych mogą w przyszłym roku szkolnym uruchomić oddziały wyższe (ewentualnie bez siódmego) szkoły powszechnej, lecz tylko w tym wypadku, jeżeli równocześnie uruchomią oddział pierwszy i drugi, a zatem zapoczątkują w ten sposób rozwojową szkołę powszechną. Szkoła ta powinna mieć osobne kierownictwo pedagogiczne, któreby dawało rękojmię należytego zrozumienia organizacji pracy w szkole powszechnej, i podlegać będzie nadzorowi inspektora szkolnego. Wogóle powstawaniu takich szkół nie należy czynić przeszkód, jeżeli właściciele spełniają warunki, przewidziane w ustawie z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).

3) Prywatne seminarja nauczycielskie, które w roku szkolnym 1934/35 zachowają kursy III-cie, winny się liczyć z tem, że kursy te nie uzyskają praw szkół państwowych.

4) Zakładom tym nie należy czynić przeszkód w otwieraniu przy nich czteroletnich gimnazjów rozwojowych, jeżeli właściciele spełniają warunki, przewidziane w przytoczonej ustawie o szkołach prywatnych.

5) Ministerstwo przypomina, że w myśl pkt. a) § 2 rozporządzenia Mi-

nistra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. w sprawie wykonania niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych uczniowie seminarjów prywatnych, którzy wstąpili na kurs pierwszy później, niż w roku szkolnym 1931/32, nie będą dopuszczeni do składania egzaminu dla eksternów.

III.

Kuratorjum przypomina ponownie konieczność szczególnie intensywnej pracy na wyższych kursach seminarjalnych bez względu na to, ile tych kursów w danej szkole pozostało.

Kuratorjum poleca również tak w państwowych, jak i prywatnych zakładach kształcenia nauczycieli na tle pracy w szkołach ćwiczeń i przy nauczaniu przedmiotów pedagogicznych wprowadzać młodzież w zasady nowego ustroju i zapoznawać z nowym programem szkół powszechnych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *M. B. Godecki* w. r.

35.

KONKURSY

z terminem czterotygodniowym od daty ukazania się niniejszego Nru Dziennika Urzędowego.

Inspektor szkolny w Białej ogłasza konkurs celem stałego obsadzenia posady kierownika 4-kl. publicznej szkoły powszechnej w Moszczanicy, pow. żywieckim.

Podania należy wносить do Inspektoratu szkolnego w Białej.

Inspektor szkolny w Częstochowie ogłasza konkurs na stanowiska kierowników szkół w następujących szkołach powszechnych:

- 1) 6-kl. publ. szkole powsz. w Borze Zajacińskim,
- 2) 5-kl. publ. szkole powsz. w Węglowicach,
- 3) 5-kl. publ. szkole powsz. w Szarlejce,
- 4) 4-kl. publ. szkole powsz. w Mokrzeszy,
- 5) 3-kl. publ. szkole powsz. w Rembielicach Szlacheckich,
- 6) 3-kl. publ. szkole powsz. w Piasku,
- 7) 2-kl. publ. szkole powsz. w Rybnej.

Należycie udokumentowane podania wносить należy do Inspektoratu szkolnego w Częstochowie.

Inspektor szkolny w K r a k o w i e ogłasza konkurs na następujące stanowiska kierowników szkół:

1) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Janowicach (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

2) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Podstolicach.

3) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Sidzinie.

4) 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Włosani (mieszkanie służbowe pokój i kuchnia).

5) 5-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Balicach (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

6) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Borku Fałęckim, wymagany W. K. N.

7) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Grabiu (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

8) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Piaskach Wielkich (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia), wymagany W. K. N.

9) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Przebieczanach.

10) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Pychowicach.

11) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Russolicach (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

12) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Woli Justowskiej (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

13) 7-klasowej publicznej szkoły męskiej Nr. II w Wieliczce, wymagany W. K. N.

14) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Ostrężnicy (mieszkanie służbowe pokój i kuchnia).

15) 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Drwini (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

16) 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Jodłówce (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

17) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Kierlikówce (mieszkanie służbowe 1 pokój).

18) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Łomnej.

19) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Marszowicach (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

20) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Pierzchowie (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

21) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Proszówkach (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

22) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Staniątkach.

23) 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Targowisku (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

24) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Tarnawie.

25) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Wiatowicach (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

26) 5-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Wiśniczu Starym (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia). Wymagany W. K. N.

27) 5-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Woli Zabierzowskiej (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia). Wymagany W. K. N.

28) 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Wrzępi (mieszkanie służbowe 2 pokoje i kuchnia).

29) 3-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Zbydniowie (mieszkanie służbowe 1 pokój i kuchnia).

Należyście udokumentowane podania należy wnosić na ręce Inspektora szkolnego w Krakowie.

Inspektor szkolny w Nowym Sączu ogłasza konkurs na stanowisko kierownika (czki) szkoły powszechnej:

- 1) 7-kl. szkoły powszechnej żeńskiej w Grybowie;
- 2) 7-kl. szkoły powszechnej koedukacyjnej w Dobrej;
- 3) 7-kl. szkoły powszechnej koedukacyjnej w Szczyrzycu;
- 4) 3-kl. szkoły powszechnej koedukacyjnej w Przydonicy;
- 5) 3-kl. szkoły powszechnej koedukacyjnej w Rożnowie.

Podania należyście udokumentowane wnosić należy do Inspektora szkolnego w Nowym Sączu.

36.

KOMUNIKATY.

P. Wojewoda Krakowski pismem z dnia 28 lutego 1934 r. Nr. O. Org. II/33/33 zawiadomił Kuratorium, iż w związku z zespoleniem agend b. Okręgowego Urzędu Ziemskiego w Krakowie z Krakowskim Urzędem Wojewódzkim z dniem 1 stycznia 1934 r. w myśl postanowień rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 27 października 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 635 wszelkie czynności administracyjne rach. kas. powyżej wymienionego Okr. Urzędu Ziemskiego przeszły na Urząd Wojewódzki.

Wszelką korespondencję urzędową należy kierować pod adresem Krakowskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Podaje się do wiadomości, iż Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego udzieliło rozporządzeniem z dn. 9 marca 1934 r. Nr. I. W. F. 492/34 Pol-

skiemu Związkowi Jeździeckiemu zezwolenia na organizowanie w poszczególnych miastach specjalnych kursów jazdy konnej dla młodzieży szkół średnich z zastrzeżeniem, iż organizacja tych kursów, program i warunki uczestnictwa w nich młodzieży szkolnej uzgodnione będą każdorazowo z Kuratorjum Okręgu Szkolnego, a udział w kursach poszczególnych uczniów uzależniony będzie od zgody rodziców i dyrektorów szkół. Wydatki, związane z organizowaniem i uruchomieniem kursów, bierze na siebie Polski Związek Jeździecki. Od uczestników kursów pobierana będzie opłata w wysokości nie przekraczającej 5 zł miesięcznie.

Wobec wprowadzenia obowiązkowych jednolitych uniformów dla uczniów szkół średnich wszelkich kategorii, Dyrektor Muzeum Szkolnego Uniwersytetu Poznańskiego zwrócił się do Kuratorjum z prośbą, by Dyrekcje, o ile uczniowie ich Zakładów i dawniej używali przepisanego jednolitego ubrania w całości lub częściowo (n. p. czapek), zechciały nadesłać bezpośrednio Muzeum ich fotografie kolorowe lub rysunki barwne dowolnej techniki dla zbiorów Muzeum.

Wszyscy ofiarodawcy będą imiennie wyszczególnieni w aktach Muzeum.

W związku z odbywającą się zbiórką na cele Funduszu Szkolnictwa Polskiego Zagranicą zachęca się Dyrekcje, Kierownictwa i Nauczycielstwo do nabycia wydawnictwa p. t. „Nasza Walka o Szkołę Polską, 1901—1917“.

Książkę tę Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaopiniowało w Dzienniku Urzędowym z r. 1932 Nr. 9, poz. 119 w następujący sposób: „książka ta jest żywym wspomnieniem walk ideowych młodzieży o mowę polską w szkole w latach 1901—1917 na terenie byłych zaborów pruskiego i rosyjskiego, jest dokumentem historycznym o niepowspędniej wartości wychowawczej. Od strajku szkolnego w 1901 r. we Wrześni, walk o nauczanie religii w języku polskim na Podlasiu i Polesiu w r. 1902 snują się bogate i pełne wymownej treści wspomnienia o organizacjach ówczesnej młodzieży, o przebiegu rewolucji szkolnej w Królestwie Kongresowem 1905—15, o gorącej i ofiarnej walce młodzieży z zaborcą. Książka ta w bibliotekach nauczycielskich i szkolnych będzie lekturą wielce budującą i pozwalającą głębiej wnikać w istotne i nieprzemijające wartości w służbie najwznioślejszej idei niepodległości narodu i państwa (Nr. I. Pol. 4704/32)“.

Dochód, osiągnięty z rozsprzedaży „Naszej Walki o Szkołę Polską“, idzie na zasilenie Funduszu Szkolnictwa Polskiego Zagranicą. Cena tomu I-go o 487 stronicach w dużym formacie i bardzo licznych odbitkach fotograficznych na kredowym papierze została obniżona do 10 zł, w oprawie artystycznej do 12 zł. Koszty przesyłki wynoszą zł 1.20, kwotę tę można uiścić w 2-ch miesięcznych ratach. Wydawnictwo jest do nabycia we wszystkich księgarniach, skład główny w „Naszej Księgarni“, Warszawa, ul. Świętokrzyska 18.

Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie wydało własnym nakładem ustawy, rozporządzenia i okólniki, dotyczące ustroju i organizacji szkolnictwa w Polsce, w osobnej broszurze.

Książka obejmuje całokształt prawnych przepisów i wskazówek w dziedzinie powyższej i może być pomocą tak dla nauczyciela, jak również dla urzędów i biur administracji państwowej, a przede wszystkim szkolnej.

Cena egzemplarza wynosi zł 0.90. Przy zbiorowych zamówieniach wprost z Państwowego Wydawnictwa we Lwowie, ul. Kurkowa 21, — 25% rabatu.

Zaleca się nabywanie tej książki.

Zwraca się uwagę Panów Kierowników szkół, Główną profesorską i Opiekunów drużyn harcerskich na najstarszy dwutygodnik młodzieży harcerskiej „Skaut”, założony przez Andrzeja Małkowskiego, twórcę ruchu skautowego w Polsce.

Każdy numer „Skauta” przynosi bogaty materiał ideowy i dyskusyjny, zaznajamia z najnowszymi zdobyczami techniki harcerskiej, a dzięki bogatej kronice z życia harcerskiego, staje się tego życia najwierniejszym odbiciem. Poza to każdy numer „Skauta” zawiera doskonale prowadzony dodatek dla Zuchów pod nazwą „Leśny duszek”.

„Skaut”, stojący na gruncie wychowania państwowego, jest godnym gorącego polecenia drużynom harcerskim, jakoteż młodzieży nieharcerskiej a szczególnie czytelnikom szkolnym tembardziej, że niezmiernie niska cena prenumeraty czyni go łatwo dostępnym dla każdego. Prenumerata roczna wynosi bowiem tylko 3.50 zł.

Dodatek zuchowy „Leśny duszek” można nabywać oddzielnie w cenie 5 gr za egzemplarz, miesięcznie 9 gr, wysyłkę jednak uskutecznia się conajmniej w 10 egzemplarzach.

„Skaut” wychodzi 15 i 30 każdego miesiąca, redakcja i administracja mieści się we Lwowie, ul. Długosza 1. Konto PKO. 152.818.

Nakładem Zarządu Głównego L. O. P. P. została wydana książka Magistra Praw Włodzimierza Feista, radcy M. S. Wewn., p. t. „Obrona Przeciwołtniczo-Gazowa Wnętrza Kraju”.

Książka powyższa obejmuje wszechstronnie organizację o. p. l. biernej wszystkich niemal dziedzin życia wnętrza kraju, sięgając poprzez ogólnopństwową organizację tej obrony aż do organizacji jej na odcinku mieszkań prywatnych, stanowiąc tem samem rzeczowy materiał pomocniczy w przygotowaniach o. p. l. biernej zarówno dla władz państwowych, jak i ludności.

Z tego też względu książka ta została przez Pana Ministra Spraw Wewnętrznych zalecona specjalnem zarządzeniem do użytku służbowego władz administracji ogólnej i podległych im organów, pracujących nad przygotowaniem o. p. l. biernej.

Powyższa książka jest do nabycia w Składnicy Zarządu Głównego L. O. P. P. w Warszawie oraz we wszystkich Komitetach L. O. P. P. w cenie 4 zł.

Kuratorjum uważa za wskazane nabycie tej książki dla bibliotek szkolnych.

ze stanu opieki higieniczno-lekarskiej w szkołach Okręgu Szkolnego
Krakowskiego w r. 1932/33.

Ze względu na trudności finansowe, związane z realizacją poszczególnych wymogów, nie wszystkie z wymienionych czynników stoją już na pożądanym wyżynie, nie wszystkie też przedstawiają się w naszym okręgu jednolicie. Odnosi się to przede wszystkim do budynków szkolnych, co do których występują wybitne różnice tak ze względu na ich przeznaczenie (rodzaj szkół: powszechne — średnie), charakter (państwowe — prywatne) wreszcie położenie (miejskie — wiejskie). Dotychczas zaznaczają się też pewne różnice między województwem krakowskim a kieleckim, zwłaszcza odnośnie pomieszczeń szkół powszechnych.

W Okręgu naszym w roku sprawozdawczym uczęszczało 836.877 dzieci do 3.913 szkół powszechnych publicznych, oraz 115 prywatnych i specjalnych. Cyfry te odnośnie do województwa krakowskiego i kieleckiego przedstawia się następująco:

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE:		WOJEWÓDZTWO KRAKÓWSKIE:	
szkół powszechnych publ. . .	2.160	szkół powszechnych publ. . .	1.750
„ „ „ pryw. . .	85	„ „ „ pryw. . .	32
liczba dzieci uczęszczających	488.430	liczba dzieci uczęszczających	348.443

Od r. 1919 do końca roku sprawozdawczego wybudowano 746 nowych budynków szkolnych, z tego 403 w województwie kieleckim, a 343 w województwie krakowskim. Mimo tego pokaźnego dorobku w zakresie budownictwa szkół powszechnych, dalecy jeszcze jesteśmy do zaspokojenia istotnych potrzeb w tym kierunku.

Z każdym jednak rokiem widzimy stopniową poprawę warunków, obok budowy nowych budynków, remont starych, urządzenie boisk szkolnych i ogrodów, oraz w przeważnej ilości starania usilne, by w nieodpowiednich pomieszczeniach szkolnych stworzyć możliwe warunki higieniczne. Należyte wietrzenie budynku, nauka przy otwartych oknach, walka z kurzem, troska o jaknajwiększą czystość nawet najgorszy lokal czyni, jeśli nie dobrym, to przynajmniej możliwym.

Naogół jednak pod względem higieniczno-sanitarnym szkoły powszechne przedstawiają się znacznie gorzej niż szkoły średnie. Brak odpowiednich budynków i urządzeń szkolnych przy ogromnem przeludnieniu szkół jest zjawiskiem równie ogólnem jak znamienne. Stosunki pomieszczeniowe w oświeceniu cyfr przedstawiają się następująco: W całym okręgu mamy ogółem izb szkolnych publicznych 10,904, prócz tego 26 w szkołach specjalnych, a 400 w prywatnych, z tego własnych izb 6.922 (w wojew. kieleckim 2.588, w krakowskim 4.324) a wynajętych 3.982 (w kieleckim 3.293, w krakowskim 689).

W szkołach prywatnych izb mamy 400, z tego własnych 191, a wynajętych 209. Wielkość powierzchni izb szkolnych następująca:

	W całym Okręgu Szkolnym		W Województwie Krakowskim		W Województwie Kieleckim	
	w szkołach publicznych	w szkołach prywatnych	w szkołach publicznych	w szkołach prywatnych	w szkołach publicznych	w szkołach prywatnych
Powierzchnia izby do 24 m ²	122	75	79	10	43	65
Powierzchnia izby do 30 m ²	752	76	291	16	461	80
Powierzchnia izby do 40 m ²	3.084	104	850	33	2.244	71
Powierzchnia izby do 50 m ²	3.585	59	1.682	40	1.903	19
Powierzchnia izby powyżej 50 m ²	3.360	67	2.111	49	1.249	31

Jak z powyższej tabeli wynika, znaczna część szkół nie posiada izb o odpowiednich wymiarach, co przy przeludnieniu klas, a często 2 i 3 разо-

wej nauce w tych samych lokalach szkolnych stwarza warunki niezmierzenie niekorzystne dla zdrowia i prawidłowego rozwoju młodzieży. W większości szkół powszechnych brak również sal gimnastycznych, rekreacyjnych a często i korytarzy, w następstwie czego szatnie są urządzone w izbach szkolnych. W wielu szkołach brak nawet ustępów, względnie młodzież musi korzystać z ustępów wspólnych z innymi mieszkańcami. Według sprawozdań inspektorów szkolnych z 15 okręgów (brak danych z obwodu radomskiego i wadowickiego) 478 szkół nie posiada wcale ustępów względnie ustępy wspólne z innymi mieszkańcami (412 szkół w woj. kieleckiem, a 66 w krakowskiem). Do rzadkości należą szkoły posiadające urządzenia kąpielowe (w wymienionych obwodach tylko w 26 szkołach są natryski lub wanny), stąd trudność w urządzeniu kąpeli szkolnych. W większych miastach sprawa ta przedstawia się lepiej, a zwłaszcza w Krakowie i Sosnowcu młodzież szkół powszechnych systematycznie korzysta z kąpeli szkolnych w łaźniach miejskich.

W Krakowie w r. 1932/33 ilość kąpeli wynosiła 7.088.

Akcja wysyłania dzieci na kolonie prowadzona była przy energicznem poparciu władz i Komitetów Rodzicielskich. W r. sprawozdawczym 8.256 dzieci korzystało z kolonji letnich, w tem 639 dzieci umieszczono w 9 własnych kolonjach, a 8.191 dzieci korzystało z kolonij urządzonych przez inne instytucje.

Sprawa dożywiania dzieci przedstawia się naogół pomyślnie. Niemal we wszystkich szkołach powszechnych i miejskich dożywianie było prowadzone w miesiącach zimowych przy pomocy Komitetów Rodzicielskich, Władz państwowych i samorządowych. Np. w Krakowie w szkołach powszechnych wydano 315.962 śniadań, obiadów 199.712, podwieczorków 35.420 — razem 551.213 porcyj. Gorzej przedstawia się sprawa dożywiania w szkołach wiejskich.

Stan zdrowotny młodzieży szkół powszechnych trudno jest dokładnie ocenić, ponieważ na 3.913 szkół powszechnych publicznych naszego okręgu tylko w kilkudziesięciu szkołach pracują lekarze szkolni. W ostatnim roku mimo trudności finansowych wprowadzono również opiekę lekarską nad niektórymi szkołami powszechnymi wiejskimi. Zaznaczyć należy, że opieka higieniczno-lekarska nad szkołami powszechnymi najlepiej przedstawia się w Krakowie i w Sosnowcu. Opieka lekarska nad młodzieżą szkół powszechnych istnieje tylko w 12 miastach (w r. zeszłym w 9). Statystyki sporządzone na podstawie badań młodzieży w szkołach posiadających opiekę lekarską wykazują, że zdrowotność przedstawia wiele do życzenia, znaczny odsetek młodzieży cierpi na gruźlicę, zwłaszcza gruczołów, a liczba dzieci zagrożonych i wymagających specjalnej opieki jest pokaźna.

Jeśli taki jest stan rzeczy w szkołach, w których nad zdrowiem mło-

dzieży czuwa lekarz, to z całą pewnością powiedzieć można, że znacznie gorzej być musi w szkołach pozbawionych opieki lekarskiej i zwłaszcza za-
gruźliczenie młodzieży musi być w nich znacznie większe. Wystarczy prze-
cież, aby jakiś uczeń cierpiący na gruźlicę czynną, prątkujący, uczęszczał
do szkoły, by mniej odpornych zaraził tą chorobą — a jest nie do pomyśle-
nia, by w szkołach, nad którymi nie czuwa stale lekarz, tego rodzaju wy-
padki nie zdarzały się i były odosobnione.

Zanim piekącą sprawą organizacji opieki lekarskiej w szkołach po-
wszechnych zostanie pomyślnie rozwiązana — należy w interesie zdrowia
młodzieży maksymalnie wykorzystywać istniejące już instytucje i urządze-
nia tego rodzaju, jak przychodnie przeciwgruźlicze, ambulatorja Kas Cho-
rych — szkolne poradnie — a przede wszystkim w żywszym jeszcze niż do-
tychczas stopniu ogół nauczycielstwa winien zainteresować się zagadnie-
niami higieny szkolnej i praktycznem ich stosowaniem na terenie szkół.

II. Szkoły średnie ogólnokształcące, seminarja nauczycielskie i szkoły zawodowe.

Szkół średnich ogólnokształcących mamy w okręgu 115, z tego 48 pań-
stwowych a 67 prywatnych. Do szkół tych uczęszczało 26.024 młodzieży,
z tego 16.541 do szkół państwowych, a 9.523 do prywatnych.

Zakładów kształcenia nauczycieli 46 (państw. 22 — prywatnych 24)
z liczbą młodzieży 5.790.

Szkół zawodowych 110, z liczbą młodzieży 5.603.

Szkoły średnie pod względem higieniczno-sanitarnym przedstawiają się
znacznie korzystniej niż szkoły powszechne i to tak ze względu na lepsze
naogół budynki szkolne, mniejsze przełudnienie klas, jak też i na istnie-
jącą w nich stałą opiekę lekarską.

Różnice między poszczególnymi zakładami są oczywiście i tutaj kolo-
salne. Obok wzorowych budynków szkolnych, w których przestrzegane są
skrupulatnie wszelkie wskazania higieny szkolnej, widzimy lokale nieodpo-
wiednie i nie zawsze takie uwzględnienie wymogów higieniczno-sanitar-
nych, jakie w szkole nowoczesnej powinno mieć miejsce. Naogół jednak
powiedzieć można, że w szkołach jest coraz większe zrozumienie ważności
postulatów zdrowotnych i coraz usilniejsze dążenie do ich realizacji.
W roku sprawozdawczym możemy zanotować szereg poczynañ zmierzają-
cych do poprawy stosunków zdrowotnych w szkołach. W Krakowie powstaje
nowy gmach państw. gimn. żeńsk., gimnazja sanatoryjne w Rabce (gmin.
im. św. Tereski i gimn. SS. Nazaretanek), budują również nowe gmachy
szkolne, wraz z pomieszczeniem na internaty, które w przyszłości będą mo-
gły zapewnić młodzieży zagrożonej odpowiednie warunki pracy i poprawy
zdrowia. Gimnazja państw. I-e i II-gie w Częstochowie przystąpiły do bu-

dowy własnych kolonji, mających służyć w ciągu r. szk. jako osiedla. Gruntowny remont przeprowadziły państw. gimn. w Kielcach, gimn. w Nowym Targu, w Brzesku i Gorlicach — oraz szereg zakładów prywatnych. W miarę możliwości finansowych niemal w każdej szkole następuje poprawa urządzeń (wymiana ławek — urządzenie świetlic, boisk, ogrodów szkolnych itp.). Gimnazja państw. w Tarnowie, w Olkuszu, w Nowym Sączu i gimn. im. Hoene-Wrońskiego w Krakowie urządziły w roku sprawozdawczym gabinety dentystyczne przy pomocy Kom. Rodz.

W większości szkół, nie posiadających własnych urządzeń kąpielowych, urządzono kąpiele w łaźniach miejskich (gdziekolwiek w solankach). Górzniej przedstawia się sprawa w miastach nieposiadających łaźni, jednakże tam czystość osobista kontrolowana jest specjalnie tak przez wychowawców jak lekarzy szkolnych. W niektórych szkołach urządzane są konkursy czystości osobistej, czystości książek itp.

Kolonje szkolne własne zorganizowały 22 gimnazja. Korzystało z nich 933 młodzieży, prócz tego 1539 korzystało z 65 kolonij urządzonych przez inne instytucje. Zakłady kształcenia nauczycieli posiadały 14 własnych kolonij (korzystało 479 młodzieży), a na 21 obcych kolonjach umieszczonych było 289 młodzieży. — Kilkanaście szkół zorganizowało również kolonje zimowe w czasie ubiegłych feryj zimowych. Czynne były również osiedla szk.

Niezbyt natomiast korzystnie przedstawia się niezmiernie ważna sprawa internatów i burs uczniowskich. W okręgu naszym w szkołach ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich posiadamy 66 burs, z których korzysta 2860 młodzieży. W gimnazjach 44 bursy (21 w państwowych, a 23 w prywatnych), w seminarjach 22 (15 w państwowych, 7 w prywatnych). 2 bursy prowadzone przez Towarzystwa mające na celu utrzymanie burs, 21 przez zakony i instytucje duchowne, 5 przez instytucje świeckie, 8 przez dyrekcje szkół, 4 przez osoby prywatne, 1 przez gminę. Z wyjątkiem kilku burs zupełnie dobrze pod względem higienicznym urządzonych, większość wykazuje duże braki pod względem higieniczno-sanitarnym.

Bursy często umieszczone w nieodpowiednich budynkach, przeludnione, nierzadko nie posiadają szatni, infirmerji, brak też koniecznych sprzętów jak np.: szaf na ubrania, dostatecznej ilości umywań, nie mówiąc o natryskach. Odżywianie często niewłaściwe i nie zawsze dostateczne (zbyt jednostajne, za mało tłuszczów i owoców). Czystość nie zawsze wystarczająca.

III. Poradnie szkolne i ambulatorja.

Poradnie lekarskie, urządzone dla młodzieży szkolnej w okręgu naszym, istnieją jedynie w Krakowie. W roku szkolnym 1932/33 po raz pierwszy funkcjonowały 2 nowe poradnie, mianowicie, poradnia dermatologiczna, prowadzona osobno dla chłopców, osobno dla dziewcząt, oraz poradnia

laryngologiczna. Ogółem mamy poradni 6 dla szkół średnich, prócz tego prowadzona przez miejski urząd zdrowia dla dzieci szkół powsz. poradnia przeciwgruźlicza, ambulatorjum dentystryczne i ambulatorj. heljoterapeutyczne.

1) **Poradnia chorób uszu, nosa, gardła** otworzona została przez Kuratorjum Krakowskie w listopadzie 1932 r.

Kierowniczką poradni Dr. Godłowska czynna 6 godzin tygodniowo.

Porad udzielano uczniom, skierowanym przez lekarzy szkolnych, przez inne poradnie szkolne, lub zgłaszającym się samorzutnie. Ogółem udzielono 468 porad. Poradnia okazała się b. żywotną i użyteczną.

2) **Poradnia dla wad wymowy.** Kierowniczką Dr. Godłowska czynna godzin 15.

Poradnia przyjmowała dzieci szkół średnich i powszechnych. Leczenie obejmowało ćwiczenia oddechowe, głosowe, artykulacyjne, słuchowe, leczenie ortopedyczne, elektroterapię. W przypadkach zaburzeń rozwojowych organów nowo dawano wskazanie do odpowiedniego zabiegu operacyjnego. W przypadkach niedorozwoju i zaburzeń gruczołowych stosowano opoterapię, przy czem dla dzieci niezamożnych leki zakupywano z funduszy poradni. W każdym odpowiednim przypadku nawiązywano kontakt z rodzicami i nauczycielami, udzielając im odpowiednich wskazówek. Celem ściślejszej współpracy z lekarzami szkolnymi — Dr. Godłowska na jednym z posiedzeń lekarzy szkoln. wygłosiła referat o wadach wymowy z pokazami.

Ogółem udzielono 1093 porad 563 chłopcom i 230 dziewczętom, w tem 124 zamiejscowym.

3) **Poradnia dla dzieci i młodzieży nerwowej** przy Klinice neurologiczno-psychjatricznej U. J. Kierownik Dr. Horodeński.

W roku sprawozdawczym zgłosiło się do poradni 85 chłopców i 70 dziewczynek.

Leczenie miało charakter pedagogiczno-lekarski. Prowadzono pogadanki psycho-terapeutyczne, udzielano rodzicom i wychowawcom wskazówek, jak mają z temi dziećmi postępować, oraz stosować nauczanie indywidualne zwłaszcza u dzieci niedorozwiniętych. Stosowano również leczenie fizykalne oraz farmakologiczne.

Podnieść należy, że w okresie sprawozdawczym odbyło się kilka odczytów (głównie Dr. Chłopicki) dla lekarzy szkolnych, wychowawców i rodziców z zakresu higieny psychicznej wieku szkolnego.

4) **Poradnia okulistyczna.** Kierownik Dr Kraft, czynny 15 godzin tygodniowo.

W r. 1932/33 zgłosiło się do poradni ocznej 1.018 uczniów, a mianowicie ze szkół krakowskich 927, ze szkół prowincjonalnych 91. Ilość udzielonych porad wynosiła 2100. Ilość ogólnie zgłoszonych w roku sprawozdawczym

przypadków krótkowidztwa 223, z tych 171 z gimnazjów. Zwraca uwagę wybitny przyrost zgłoszeń krótkowidztwa z klas IV i V w porównaniu z niższymi klasami, a potem drugi wyraźny przyrost zgłoszeń z klas najwyższych w porównaniu z IV i V.

Podnieść należy spadek zachorzeń na jaglicę (3).

5) **Poradnia ortopedyczna.** Kierownik Dr. Zaremba czynny 9 godzin.

W r. ubiegłym nastąpił dalszy rozwój tej poradni tak w kierunku frekwencji jak i pracy wewn. Gimnastykę leczniczą prowadzono w 2 grupach (dla dziewcząt i dla chłopców) 3 razy tygodniowo dla każdej grupy.

Ogólna liczba zgłoszonych 164 — dziewcząt 81 — chłopców 83. Zamiejscowych 10.

Celem kontroli postępów leczenia 2 razy w roku przeprowadzano przeglądy lekarskie połączone z pomiarami skoliosometrycznymi. — Przeglądy wykazały poprawę nie tylko wad postawy, ale i nieznaczną poprawę niektórych garbów bocznych.

W roku sprawozdawczym Dr. Zaremba miał w poradni wykład objaśniany pokazami dla lekarzy szkolnych.

6) **Poradnia dermatologiczna.** Ordynatorzy: Dr. Trzebiecki (3 godziny) dla chłopców, Dr. Ameisenówna (3 godziny dla dziewcząt).

Ordynatorzy przyjmowali u siebie w godzinach oznaczonych uczniów wysyłanych przez lekarzy szkolnych lub zgłaszających się samorzutnie.

Udzielali porad i wykonywali tego rodzaju zabiegi jak wstrzykiwania podskórne i wśródżyłne, zabiegi chirurgiczne, diathermocoagulacje, galwanokautykę, sondy urethralne i t. p.

Ilość porad u chłopców 218, u dziewcząt 105.

Nowa poradnia okazała się placówką bardzo użyteczną.

Opieka higieniczno-lekarska nad szkołami.

Z 90 miast i miasteczek naszego okręgu tylko w 12 miastach istnieje opieka lekarska nad szkołami powszechnymi. Mianowicie: w Krakowie 9 lekarzy szkolnych, 8 higienistek szkolnych, w Częstochowie 4 lekarzy i 4 higienistki, w Dąbrowie Górniczej 1 lekarz i 3 higienistki, w Kielcach 2 lekarzy i 2 higienistki, w Ostrowcu 1 lekarz, w Nowym Sączu 1 lekarz, w Nowym Targu 1 higienistka, w Radomiu 2 lekarzy, 1 lekarz-dentysta, 2 higienistki, w Sosnowcu 5 lekarzy, 7 higienistek, 1 dentysta (ambulatorjum dentystyczne stałe i lotne), w Wadowicach 1 lekarz, w Zakopanem 1 lekarz i w Białej 1 lekarz.

Wszystkie szkoły średnie ogólnokształcące i seminarja nauczycielskie tak państwowe jak prywatne pozostawały w r. szk. 1932/33 pod stałą opieką lekarską, podobnie jak wszystkie szkoły zawodowe państwowe a z nie-

licznymi wyjątkami także szkoły prywatne. Brak natomiast opieki lekarskiej w wszystkich szkołach dokształcających.

Ilość godzin pracy lekarzy w szkołach zawodowych wahała się zależnie od charakteru szkoły (warsztaty lub bez warsztatów) i wynosiła 1 godzinę tygodniowo w stosunku do 20—30 uczniów. W gimnazjach i seminarjach nauczycielskich liczba godzin opieki lekarskiej wynosiła od 4—15 godzin, przyczem zaznaczyć należy, że tylko gimnazjum w Zakopanem, mające charakter sanatoryjnego, przyznanych miało 15 godzin opieki lekarskiej. Przeciętnie w szkołach państwowych przeznaczonych było na opiekę lekarską 6 godzin tygodniowo. W zakładach prywatnych przeważnie liczba tych godzin była znaczniejsza, a lepiej postawione zakłady utrzymały nawet dawny wymiar godzin, t. j. 15 godzin tygodniowo. W zakładach państwowych, posiadających własne gabinety dentystyczne, a więc w 24 gimnazjach, 8 seminarjach i 6 szkołach zawodowych na pomoc dentystyczną wyznaczono po 4 godz. tygodniowo. W większości szkół nie posiadających gabinetów organizowano pomoc dentystyczną w ten sposób, że młodzież skierowywano do umówionego dentysty opłacanego częściowo przez Komitety Rodzicielskie.

Sposób ten nie jest jednakowoż zadowalający — dlatego szkoły stopniowo wprowadzają u siebie gabinety przy pomocy finansowej Komitetów Rodzicielskich, co jest tem konieczniejsze, że stan uzębienia naszej młodzieży ciągle jeszcze jest opłakany, bo, jak wynika z zestawień statystycznych, 70—90% młodzieży ma zepsute uzębienie. W roku sprawozdawczym 5 gimn. państw. urządziło gabinety dentystyczne.

Lekarze szkolni pracowali w myśl obowiązującej ich instrukcji w ścisłym kontakcie z szkołą, zwłaszcza z nauczycielami w. f. oraz z Kołami Rodzicielskimi.

Praca profilaktyczna na terenie szkół ujawniła się poprawą warunków sanitarnych, brakiem epidemii szkolnych, podniesieniem zdrowotności oraz coraz lepszym uświadomieniem higienicznym młodzieży, która nie tylko coraz żywiej interesuje się zagadnieniami higieny, lecz praktycznie stosuje jej wskazania w życiu.

Uświadomienie higieniczne młodzieży prowadzone było przez lekarzy za pomocą wykładów, pogadanek, wycieczek higienicznych. W wielu szkołach jednym z tematów zadań polskich były zagadnienia z zakresu higieny, przyczem w klasach najwyższych przeważnie z dziedziny higieny społecznej.

Walka z chorobami zakaźnymi, zwłaszcza z gruźlicą, była przez wszystkich lekarzy żywo prowadzona.

W szkołach powszechnych, posiadających opiekę higieniczno-lekarską, niezmiernie cenne usługi oddawały higienistki szkolne, zwłaszcza w pracy nad podniesieniem czystości osobistej dziatwy. W ostatnim czasie w niektórych szkołach pracują także i lekarze psychologdy.

Kwestja wprowadzenia na teren szkoły lekarzy-psychologów niezmiernie ważna ze względu na realizację założeń higieny psychicznej, jak zwracanie uwagi na dzieci neuro i psychopatyczne i w związku z tem udzielanie wskazówek leczniczo-wychowawczych, skierowywanie dzieci niedorozwiniętych do zakładów specjalnych, otoczenie opieką dzieci zaniedbanych, nabiera szczególnej aktualności w obecnej dobie reformy szkolnictwa i potrzebie selekcji młodzieży, opartej na badaniu inteligencji.

Stwierdzanie nie tylko stopnia, lecz i rodzaju uzdolnień, oparte nie wyłącznie na stopniach egzaminowych, lecz i na badaniu psychologicznem, pozwoli na właściwe skierowywanie młodzieży. Wówczas dopiero „właściwy człowiek znajdzie się na właściwym miejscu” i dlatego sprawa wprowadzenia do szkół lekarzy-psychologów a w następstwie umiejętne przeprowadzenie selekcji jest zagadnieniem pierwszorzędnej wagi, nie tylko z punktu widzenia dobra jednostki, lecz jako problem ogólnospołeczny.

Dr. Helena Sokołowska.

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Zestawienia statystyczne z kart zdrowia młodzieży według danych ze sprawozdań lekarzy szkolnych za rok szkolny 1932/33.

Dane z 103 szkół średnich ogólnokształcących znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	15.611	8.819	24.430
Odżywianie złe	860	654	1.514
Powiększenie gruczołów chłonnych zewnętrznych	2.012	855	2.867
Skrzywienie kręgosłupa	480	960	1.440
Krzywica	790	200	990
Wady serca	220	165	385
Przepuklina	62	40	102
Gruźlica a) płuc czynna ew. potwierdzona badaniem bakteriologicznem	189	155	344
» b) gruczołów śródpiersiowych	469	440	909
» c) kośna	20	16	36
» d) innych narządów	13	5	18
» ogółem	691	616	1.307
Oddychanie przez usta	240	250	490
Próchnica zębów	—	—	—
Wady wymowy	52	20	72
» wzroku	1.420	1.224	2.644
» słuchu	80	91	171
Częste krwotoki z nosa	105	122	227
Przewlekłe bóle głowy	250	584	834
Kaleki	85	64	149

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Zestawienia statystyczne z kart zdrowia młodzieży według danych ze sprawozdań lekarzy szkolnych za rok szkolny 1932/33.

Dane z 44 seminarjów nauczycielskich znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	1.669	4.551	6.110
Odżywianie złe	92	150	242
Powiększenie gruczołów chłonnych zewnętrznych	128	420	548
Skrzywienie kręgosłupa	20	42	62
Krzywica	2	15	17
Wady serca	15	41	56
Przepuklina	5	3	8
Gruźlica a) płuc czynna ew. potwierdzona badaniem bakterjologicznym	6	54	60
» b) gruczołów śródpiersiowych	35	107	142
» c) kostna	—	3	3
» d) innych narządów	1	2	3
» ogółem	42	166	208
Oddychanie przez usta	12	20	32
Próchnica zębów	—	—	—
Wady wymowy	—	—	—
» wzroku	150	396	546
» słuchu	2	3	5
Częste krwotoki z nosa	1	6	7
Przewlekłe bóle głowy	29	145	174
Kaleki	1	2	3

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Zestawienia statystyczne z kart zdrowia młodzieży według danych ze sprawozdań lekarzy szkolnych za rok szkolny 1932/33.

Dane z 35 szkół zawodowych znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	2.606	2.970	5.576
Odżywianie złe	204	262	466
Powiększenie gruczołów chłonnych zewnętrznych	259	280	539
Skrzywienie kręgosłupa	48	215	263
Krzywica	22	46	68
Wady serca	45	56	101
Przepuklina	4	3	7
Gruźlica a) płuc czynna ew. potwierdzona badaniem bakterjologicznym	62	85	147
» b) gruczołów śródpiersiowych	195	203	398
» c) kostna	3	5	8
» d) innych narządów	2	2	4
» ogółem	262	295	557
Oddychanie przez usta	65	70	135
Próchnica zębów	—	—	—
Wady wymowy	12	21	33
» wzroku	180	120	300
» słuchu	15	16	31
Częste krwotoki z nosa	26	34	60
Przewlekłe bóle głowy	35	82	117
Kaleki	10	14	24

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Zestawienia statystyczne z kart zdrowia młodzieży według danych ze sprawozdań
lekarzy szkolnych za rok szkolny 1932/33.

Dane z 50 szkół powszechnych znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	10.366	10.742	21.108
Odżywianie złe	686	784	1 470
Powiększenie gruczołów chłonnych	1.812	1.193	3.005
Skrzywienie kręgosłupa	131	223	354
Krzywica	209	195	404
Wady serca	53	58	111
Przepuklina	18	6	24
Gruźlica a) płuc czynna	8	12	20
» b) gruczołów śródpiersiowych	454	502	956
» c) kostna	24	6	30
» d) innych narządów	—	—	—
» ogółem	486	520	1.006
Oddychanie przez usta	213	244	457
Próchnica zębów	7.240	7.763	15.003
Wady wymowy	22	20	42
» wrogu	192	245	437
» słuchu	65	52	117
Częste krwotoki z nosa	40	35	75
Przewlekłe bóle głowy	68	82	150
Kaleki	43	40	83

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Choroby zakaźne wśród młodzieży szkolnej w szkołach średnich ogólnokształcą-
cych za rok szkolny 1932/3.

Dane z 103 szkół znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	15.611	8 819	24.430
Płonica (szkarlatyna)	40	36	76
Odra	120	134	254
Różyczka	10	6	16
Ospa naturalna	—	—	—
» wietrzna	38	35	73
Krztusiec (koklusz)	25	24	49
Błonica (dyfteryt)	32	20	52
Świnka	26	30	56
Drewnica karku	—	—	—
Tyfus plamisty	—	—	—
» brzuszny	30	12	42
» powrotny	—	—	—
Biegunka krwawa	5	3	8
Zapalenie płuc	42	23	65
Gruźlica ogółem	691	616	1.307
Influenza	1.842	653	2.495
Jaglica	6	2	8
Świerzb	12	5	17
Wszawica	3	20	23
Umarło	15	6	21

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Choroby zakaźne wśród młodzieży szkolnej w seminarjach nauczycielskich
i ochronkach za rok szkolny 1932/3.

Dane z 44 szkół znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	1.669	4.551	6.220
Płonica (szkarlatyna)	6	12	18
Odra	2	5	7
Różyczka	1	3	4
Ospa naturalna	—	—	—
Ospa wietrzna	—	1	1
Krztusiec (koklusz)	—	3	3
Błonica (dyfteryt)	4	8	12
Świnka	6	12	18
Drewnica karku	—	—	—
Tyfus plamisty	—	—	—
» brzuszny	3	6	9
» powrotny	—	—	—
Biegunka krwawa	1	2	3
Zapalenie płuc	2	5	7
Gruźlica ogółem	42	166	208
Influenza	258	462	720
Jaglica	—	1	1
Świerzb	1	1	2
Wszawica	—	5	5
Umarło	2	—	2

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Choroby zakaźne wśród młodzieży szkolnej w szkołach zawodowych za r. szk. 1932/3.

Dane z 35 szkół znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	2.606	2.970	5.576
Płonica (szkarlatyna)	2	4	6
Odra	8	15	23
Różyczka	1	3	4
Ospa naturalna	—	—	—
» wietrzna	—	2	2
Krztusiec (koklusz)	1	3	4
Błonica (dyfteryt)	3	5	8
Świnka	10	8	18
Drewnica karku	—	—	—
Tyfus plamisty	—	—	—
« brzuszny	10	9	19
« powrotny	—	—	—
Biegunka krwawa	4	6	10
Zapalenie płuc	3	4	7
Gruźlica ogółem	262	295	557
Influenza	58	146	204
Jaglica	—	1	1
Świerzb	5	1	6
Wszawica	—	22	22
Umarło	2	3	5

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Choroby zakaźne wśród młodzieży szkół powszechnych za rok szk. 1932/3.
Dane z 50 szkół znajdujących się pod opieką lekarską.

WYKAZ LICZBOWY.

	chłopcy	dziewczęta	ogółem
Liczba uczniów zbadanych	10.366	10.742	21.108
Płonica	72	97	169
Odra	47	53	100
Różyczka	17	21	38
Ospa naturalna	—	—	—
» wietrzna	72	98	170
Krztusiec (koklusz)	47	56	103
Błonica (dyfteryt)	50	90	140
Świnka	8	11	19
Drewnica karku	—	1	1
Tyfus plamisty	—	—	—
» brzuszny	5	8	13
» powrotny	—	4	4
Biegunka krwawa	—	—	—
Zapalenie płuc	399	778	1.177
Gruźlica ogółem	478	608	1.086
Influenza	698	1.312	2.010
Jaglica	1	2	3
Świerzb	16	18	34
Wszawica	92	341	423
Umarło	—	—	—

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO.

Stan zębów młodzieży i wyniki pomocy dentystycznej w państwowych szkołach ogólnokształcących, państw. seminarjach nauczycielskich, państw. szkołach zawodowych, oraz szkołach powszechnych miasta Krakowa, mających pomoc denty-
styczną, za rok szkolny 1932/3.

	Dane z 24 szkół ogólnokształ- cących	Dane z 8 zakła- dów kształce- nia nauczycieli	Dane z 6 szkół zawodowych	Dane z 50 szkół powszechnych m. Krakowa
Liczba młodzieży zbadanej ogółem	8.012	1.487	2.043	18.844
Liczba młodzieży ma- jącej zęby zupełnie zdrowe	1.295	312	369	3.841
Założono plomb	3.682	1.100	1.182	2.914
Pni usunięto	590	391	275	6.643
Kamień usunięto	715	84	128	38
Zapalenie miazgi ew. zgorzeli wyleczono	862	560	502	29